

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ВІТЧИЗНЯНОЇ
ТА ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ**

**Збірник наукових праць
Рівненського державного гуманітарного університету**

Випуск 34

Рівне – 2022

УДК 94(477) + 94 (100)
А 43
ББК 63.3 (4Укр)

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії : Зб. наук. пр. Рівнен. держ. гуманіт. ун-ту. Вип. 34. Рівне: РДГУ, 2022. 162 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор:

Постоловський Руслан – кандидат історичних наук, професор,
член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук (м.Рівне)

Відповідальний редактор:

Шеретюк Валерій – кандидат історичних наук, професор (м.Рівне)

Редакційна рада:

Давидюк Руслана – доктор історичних наук, професор (м.Рівне)

Жарна Криштоф – доктор хабілітований в галузі історії,
професор (м.Жешув,Республіка Польща)

Киридон Алла – доктор історичних наук, професор (м.Київ)

Троян Сергій – доктор історичних наук, професор (м.Київ)

Фісанов Володимир – доктор історичних наук, професор (м.Чернівці)

Члени редколегії:

Галуха Любов – кандидат історичних наук, професор (м. Рівне)

Жилюк Сергій – доктор історичних наук, професор (м.Остріг)

Майзнер Роберт – доктор хабілітований в галузі історії, професор (м.Ченстохова,
Республіка Польща)

Соммер Ханна – доктор гуманітарних наук в галузі соціології, професор (м.Жешув,
Республіка Польща)

Степанков Валерій – доктор історичних наук, професор (м.Кам'янець-Подільський)

Стоколос Надія – доктор історичних наук, професор (м.Рівне)

Чухліб Тарас – доктор історичних наук, провідний науковий співробітник (м.Київ)

Швецова-Водка Галина – доктор історичних наук, професор (м.Рівне)

Шеретюк Руслана – доктор історичних наук, професор (м.Рівне)

*Друкується за рішенням Вченої Ради Рівненського державного гуманітарного університету,
протокол № 10 від 24 листопада 2022 р.*

**Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової
інформації: Серія КВ №15857-4329Р**

ISSN 2519-1942

Адреса редакції: 33027, м. Рівне, вул. Пластова, 31,
факультет історії, політології та міжнародних відносин РДГУ,
isf_rdg@ukr.net <http://fipmv.rv.ua/>
© Рівненський державний гуманітарний університет, 2022

4. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980–2000 роки): Підручник/ Л.Ф. Гайдуков, В.Г. Кремень, Л.В. Губернський та ін. Київ: Либідь, 2001. 621 с.
5. Мировая экономика / Под ред. А.С. Булатова. – Москва: Юрстъ, 2013. 120 с.
6. Мировая экономика / Под ред. В.К. Ломакина. – Москва: ЮНИТИ, 2014. 100 с.
7. Романова З.И. Латинская Америка на новом финансово-экономическом перепутьи. *Экономист*, 2001, № 12. С. 78–88.
8. Романова З.И. латинская Америка в глобальной системе мирохозяйственных связей. *МЭиМО*, 2002, № 4. С. 80–86.

References

1. Davыdov V.M., Bobrovnykov A.V. Rol voskhodiashchykh hyhantov v myrovoi ekonomyke (shansy Brazyluu y Meksyky v hlobalnom yzmerenyu), Moskva, YLA RAN, 2009, 234 s.
2. Экономическое развитие Бразылуу на современном этапе. Экономика у управлене в зарubezhnykh stranakh, 2004, № 5. S. 22.
3. Lavrovskaiа T.V. Severoamerykanskaia yntehratsyia: ekonomicheskye y polytycheskye aspekty. – Moskva: Nauka, 2013. 90 s.
4. Mizhnarodni vidnosyny ta zovnishnia polityka (1980-2000 roky): Pidruchnyk / L.F. Haidukov, V.H. Kremen, L.V. Hubernskyi ta in. Kyiv: Lybid, 2001. 621 s.
5. Myrovaia ekonomyka / Pod red. A.S. Bulatova. – Moskva: Yurstъ, 2013. 120 s.
6. Myrovaia ekonomyka / Pod red. V.K. Lomakyna. – Moskva: YuNYTY, 2014. 100 s.
7. Romanova Z.Y. Latynskaia Ameryka na novom fynansovo-ekonomicheskom pereputy. *Экономист*, 2001, № 12. S. 78–88.
8. Romanova Z.Y. latynskaia Ameryka v hlobalnoi systeme myrokhoziaistvennykh sviazei. *МЭуМО*, 2002, № 4. S. 80–86.

УДК 929.5 (477)

ГЕНЕАЛОГІЯ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ ЕТАП РОЗВИТКУ

Микола Жук

Україна, 33028, м. Рівне, вул. Пластова 29А

e-mail: mykolazhuk2016@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4650-7005>

Ольга Сєвєрова

Рівненський державний гуманітарний університет

Україна, 33027, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12

e-mail: 54sever@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8771-1440>

Анотація. У статті розкрито проблеми, які стримували розвиток генеалогії в Україні в 1990-х роках, з'ясовано причини, що спонукають вивчати історію власного роду. Стаття розширює уявлення про особливості пошуку електронних копій архівних справ, що містять генеалогічну інформацію. Також детально охарактеризовано діяльність міжнародних організацій з оцифрування

документів в Україні, державні і недержавні проекти, метою яких є створення електронних копій основних генеалогічних джерел.

Ключові слова: генеалогія, оцифрування, документ, Family search, Український мартиролог.

GENEALOGY IN UKRAINE: CURRENT STAGE OF DEVELOPMENT

Summary. The article reveals the problems that hindered the development of genealogy in Ukraine in the 1990s, and explains the reasons for studying the history of one's own family. The article expands the idea of the peculiarities of searching for electronic copies of archival files containing genealogical information. The activity of international organizations on the digitization of documents in Ukraine, state and non-state projects, the purpose of which is to create electronic copies of the main genealogical sources, are also described in detail.

Key words: genealogy, digitization, document, Family search, Ukrainian martyrologist.

Постановка проблеми. Після проголошення незалежності України спостерігається зацікавленість населення у вивчення історії власного роду. Через збільшення попиту на інформацію, що міститься в архівних документах, виникла потреба у спрощенні процедур доступу, проведенні мікрофільмування і оцифрування документів, що містять генеалогічну інформацію, та створенні спеціальних ресурсів для розміщення електронних копій, систематизації наявних відомостей про оцифровані матеріали.

Метою статті є визначення рівня розвитку генеалогії в Україні та характеристика стану оцифрування документів, що містять генеалогічну інформацію.

Завдання статті – окреслити проблеми і перспективи проведення генеалогічних досліджень, показати важливість електронних джерел для пошуків у період дії карантину і військового стану.

Виклад основного матеріалу. Нині Україна переживає один із найскладніших і найдраматичніших моментів власної історії. Проте саме в період активних бойових дій частина українців замислилася, ким були їх предки, який спосіб життя вели та які згадки лишили після себе. Шукаючи відповіді на дані запитання, необхідно використовувати весь інструментарій спеціальної історичної дисципліни, яка вивчає походження і родинні зв'язки осіб, історію родів і сімей – генеалогії.

На момент проголошення незалежності України генеалогія не була популярна. Такий стан був спричинений негативним ставленням до родинної історії в СРСР, частиною якого була Україна в 1922–1991 р. Проблеми в розвитку генеалогії зумовили декілька основних причин. По-перше, «наявність непролетарських родичів (належність батьків до шляхетських верств, батьки-священики, наявність у батьків до революції нерухомості тощо) робила людину громадянином другого сорту» [13, 2].

Наслідком виявлення таких родинних зв'язків могло бути ув'язнення чи перешкоджання професійній діяльності.

По-друге, під час масових репресій увага спецслужб була спрямована і на родичів «ворога народу», тому вони намагалися якомога менше згадувати про такі родинні зв'язки.

По-третє, радянська влада нав'язувала комплекс меншовартості, коли окрема людина ні на що не впливає, а її родинна історія не відіграє важливої ролі. «Один із тезисів офіційної ідеології наголошував, що творцем історії є народ. Таким чином, в історичному процесі брали участь тільки якісь абстрактні народні маси та окремі вожді, котрі їх очолювали. Особистість людини не цікавила істориків» [8, 7]. Метою таких дій було не допустити зростання національного усвідомлення народів СРСР.

У період розвалу СРСР та проголошення незалежності України з'явилися міфи про знищення архівних документів, що містять генеалогічну інформацію, в період громадянської війни на території України (1918–1922 рр.) та під час двох світових війн. Їх поява частково була спричинена неналежним ставленням до зберігання документів в радянську добу. Також архівна система, яка дісталася у спадок від СРСР, не сприяла доступу до архівів усім бажаючим дослідити свій родовід. У 1990-х р. для отримання доступу потрібно було проводити науково-дослідницьку роботу, надати відношення з навчального закладу або інші документи, які підтверджували необхідність використовувати архівні матеріали. Попри міфи про збереженість та складність отримати доступ до архівних справ, з'являлося все більше відвідувачів архівів, які прагнули дізнатися історію власного роду.

Відвідувачі архівів не мали можливості копіювати архівні документи, тому єдиним доступним способом зберегти дані для себе були виписки. Першою зацікавленістю в мікрофільмуванні документів українських архівів виявила міжнародна організація FamilySearch International. Дана організація була заснована у 1894 році в США і мала назву «Генеалогічне товариство штату Юта». Поступово організація розпочала мікрофільмувати документи, що містять генеалогічну інформацію в усіх штатах, а пізніше змінила назву на FamilySearch International, почала проводити мікрофільмування в багатьох країнах світу. «Основною метою співробітництва корпорації з архівними службами світу є реалізація спільних інформаційно-гуманітарних проєктів, провідним серед яких є створення цифрового фонду користування на документи генеалогічного характеру, що зберігаються в архівних установах та розширення доступу для користувачів до інформації оцифрованих архівних документів у режимі онлайн» [22].

За період з 1993 до 2011 р. було мікрофільмовано (за період 2011–2018 р. оцифровано) більше ніж 20 млн зображень метричних книг та інших документів, що містять генеалогічну інформацію в державних архівах АР Крим, Дніпропетровської, Донецької, Запорізької, Івано-Франківської, Миколаївської, Сумської, Тернопільської, Черкаської, Чернігівської областей а також Центральних державних історичних архівах України у м. Київ і Львів [22].

У 2011 р. була укладена угода про співробітництво між Державною архівною службою України і Національним Меморіалом Катастрофи і Героїзму Яд Вашем (Ізраїль). Нова редакція угоди була підписана 2021 р.

Співробітництво з цією організацією передбачає оцифрування документів з історії Голокосту та інших, що містять інформацію про євреїв та єврейські громади в Україні напередодні, під час та після Другої світової війни [7].

Колекції документів про Голокост також активно оцифровують представники Меморіального музею Голокосту (США), а електронні копії публікують на власному інтернет-ресурсі «ushmm.org» [23].

21 травня 2015 р., з набуттям чинності Закону України «Про доступ до архівів репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917–1991 років», було запроваджено вільний доступ до архівів репресивних органів часів СРСР та їх передача до Галузевого державного архіву Українського інституту національної пам'яті. Це сприяє всебічному вивченню родинних історій, де є жертви репресій і дана тема замовчувалася [11].

Складним випробуванням для генеалогії в Україні стало введення карантину в березні 2020 р. Читальні зали за розпорядженням Державної архівної служби були зачинені для відвідування, дослідження родоводу стало можливим через формування запитів на отримання інформації від архівів, замовлення електронних копій документів, які містять інформацію для дослідження родинної історії. Крім того це активізувало процес виготовлення цифрових копій центральними та обласними архівами.

Не лишилися осторонь проблеми обмеженого доступу до архівних документів і дослідники, які дедалі частіше почали публікувати наявні електронні копії у відкритий доступ. Однією з найбільших баз, куди кожен охочий має можливість вільно завантажити документи, є «Вікіджерела» [1].

Для перегляду або завантаження справи необхідно знайти сторінку архіву, який цікавить дослідника, відкрити посилання на фонд, опис, справу.

В період карантину генеалог Сергій Фазульянов заснував проект обміну цифровими копіями «COVIDscansharing» [21].

На головній сторінці проекту є можливість додати власні сканкопії, відвідати сторінки генеалогічних спільнот, а також декілька відео про перші етапи самостійного дослідження родоводу. Для користувачів сайту доступна вся база документів проекту, яка розміщена на google drive [16].

Пандемія коронавірусу стала поштовхом до співпраці державної архівної служби та архівів з міжнародними організаціями. Зокрема, 2 червня 2020 р. Голова Укрдержархіву Анатолій Хромов підписав Меморандум про співробітництво між Державною архівною службою України та корпорацією FamilySearch International (США), метою якого є оцифрування документів Національного архівного фонду України генеалогічного характеру та створення фонду користування документами [14].

21 жовтня 2020 р. були підписані перші три договори про оцифрування FamilySearch International з директорами Державних архівів Полтавської (ДАПО), Київської (ДАКО) та Миколаївської (ДАМО) областей [10].

Оцифрування в ДАКО розпочалося 26 травня 2021 р. із сканування ревізьких казок, родовідних книг дворян та фільтраційних справ мешканців Київщини. На даний час відскановано всі ревізькі казки, які зберігаються в архіві, триває копіювання фільтраційних справ. 27 травня 2021 р. розпочалося

оцифрування документів генеалогічного характеру у ДАПО. На даний момент відскановано метричні книги, актові записи відділів реєстрації актів цивільного стану (РАЦС), родовідні справи дворян, фільтраційні справи та документи органів місцевого самоврядування [9].

10 червня 2021 р. розпочалося оцифрування документів генеалогічного характеру в ДАМО із сканування документів релігійних організацій, судових органів та інших документів, що містять генеалогічну інформацію [2].

29 грудня 2020 р. було укладено договори з директорами Державних архівів Кіровоградської (ДАКрО) та Луганської (ДАЛуО) областей [19].

11 травня 2021 р. було укладено договори з директорами Державних архівів Чернівецької (ДАЧВО) та Чернігівської (ДАЧГО) областей [5].

19 листопада 2021 р. було укладено договори з директорами Центральних державних історичних архівів м. Київ (ЦДІАК) і м. Львів (ЦДІАЛ) [18].

28 травня 2022 р. розпочалося оцифрування документів генеалогічного характеру у ЦДІАК із опрацювання православних церковних документів, римокатолицьких документів, метрик єврейських громад за XVIII – початок XX століття [17].

26 листопада 2021 р. було укладено договори з директорами Державних архівів Сумської (ДАСО), Хмельницької (ДАХМО) і Одеської (ДАОО) областей [20].

29 серпня 2022 р. розпочалося оцифрування документів генеалогічного характеру у ДАХМО із сканування «фільтраційних та архівно-слідчих справ, метричні книги, книги реєстрації актів цивільного стану, документи приватних нотаріусів та судові записи, фонди органів влади та місцевого самоврядування, духовних та навчальних закладів» [3].

28 березня 2022 р. було укладено договір з директором Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України (ЦДАВО) [14]. Оцифрування розпочалося 30 травня із документів періоду 1917–1945 р.

21 вересня 2022 р. було укладено договір з директором Державного архіву Черкаської області (ДАЧКО) [4].

Крім співробітництва з міжнародними організаціями, Державна архівна служба започаткувала власні проекти з оцифрування та систематизації документів. Серед них «Український мартиролог XX ст.» та «Міжархівний пошуковий портал».

«Український мартиролог XX ст.» містить стислу інформацію про жертви політичних репресій 1920–1950-х років: фотопортрет або кілька фотографій (за наявністю), ім'я жертви та коротка характеристика роду занять, дати життя, відомості щодо реабілітації, посилення на архів, де зберігаються архівно-слідчі справи та інші дотичні матеріали [15].

Проект включає інформацію про майже 100 тисяч жертв політичних репресій в Україні, найбільше матеріалів опубліковано з Центрального державного архіву громадських об'єднань (ЦДАГО), Державних архівів Волинської, Сумської, Харківської, Херсонської та Чернігівської областей. Робота над наповненням бази новими даними триває.

З метою створення єдиного вікна доступу до цифрових ресурсів українських архівів Державна архівна служба на початку 2022 р. започаткувала та відкрила «Міжархівний пошуковий портал», який, за задумом, має містити перелік фондів, електронні копії описів та справ з усіх українських архівів. На даний момент портал забезпечує доступ до копій з Центрального державного архіву-музею літератури і мистецтва України, Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України, Центрального державного архіву громадських об'єднань України [6].

Після введення адаптивного карантину у 2021 р. деякі архіви відчинили читальні зали для відвідувачів з дотриманням маскового режиму. Однак повномасштабне вторгнення Росії на територію України змусило знову зачинити читальні зали для користувачів. Внаслідок обстрілів м. Чернігова згоріли документи архіву Управління Служби Безпеки України в Чернігівській області. Від артилерійського обстрілу м. Харкова постраждала будівля Державного архіву Харківської області. Попри ушкодження фасаду будівлі, всі документи вціліли. На початку листопада 2022 р., під час окупації м. Херсона, російські військові з Державного архіву Херсонської області вивезли в невідомому напрямку частину документів періоду XVIII–XIX століття [12]. Архіви, які знаходяться у тилкових областях, активізують процес оцифрування документів.

Висновки. Після проголошення незалежності України і донині спостерігається зростання інтересу до власної родинної історії. Важливу роль в даному процесі відіграє можливість отримувати віддалений доступ до документів, які містять генеалогічну інформацію. В Україні завдяки діяльності органів державної влади, міжнародних організацій та громадянського суспільства створено та опубліковано у вільний доступ в мережі «Інтернет» тисячі архівних справ. Це дає можливість усім бажаючим здійснювати дослідження історії роду не виходячи з дому навіть в період воєнного стану.

Джерела та література

1. Архіви. Вікіджерела. URL: <https://uk.wikisource.org/wiki/> (дата звернення: 18.11.2022).
2. Державний архів Миколаївської області долучився до оцифрування архівних документів у співпраці з американською корпорацією FamilySearch International. URL: <https://archives.gov.ua/> (дата звернення: 18.11.2022).
3. Державний архів Хмельницької області та корпорація FamilySearch International (США) розпочинають оцифрування документів. URL: <https://archives.gov.ua> (дата звернення: 18.11.2022).
4. Державний архів Черкаської області долучився до співробітництва з FamilySearch International (США). URL: <https://archives.gov.ua/ua/2022/09/21/> (дата звернення: 18.11.2022).
5. До співробітництва з корпорацією FamilySearch International (США) долучилися держархіви Чернівецької та Чернігівської областей. URL: <https://archives.gov.ua/ua/2021/05/11/8e-family-search-internat/> (дата звернення: 18.11.2022).

6. Міжархівний пошуковий портал. URL: <https://searcharchives.net.ua/> (дата звернення: 18.11.2022).
7. Національний Меморіал Катастрофи і Героїзму Яд Вашем (Держава Ізраїль). URL: <https://archives.gov.ua/ua> (дата звернення: 18.11.2022).
8. Недосекіна Т. Український родовід як джерело вивчення історії України [Текст]: Посібник зі складання родоводу для вчителів, школярів та початківців: Метод.-бібліограф. видання / Упоряд. І.Голуб. – Дніпропетровськ: ДОУНБ, 2010.– 42 с.
9. Оцифрування архівних документів розпочав Держархів Полтавської області спільно з корпорацією FamilySearch International. URL: <https://archives.gov.ua/ua/2021/> (дата звернення: 18.11.2022).
10. Перші три державні архіви поновили співробітництво з FamilySearch International (США). URL: <https://archives.gov.ua/> (дата звернення: 18.11.2022).
11. Про доступ до архівів репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років/ *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2015, № 26, ст.218). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення: 18.11.2022).
12. Російські окупанти вивозять з Херсона цінні архівні документи. URL: https://most.ks.ua/news/url/rosijski-okupanti-vivozjat-z-hersona-tsinni-arhivni-dokumenty/?fbclid=IwAR3YQZVO2AJy-k2lhg52iko4sNtFd1NUR_7qGTIulAMat0cBfIXx4fOkLxA (дата звернення: 18.11.2022).
13. Служинська З. Генеалогія. Побудова, аналіз та застосування родоводів. Львів, 2000.
14. Співробітництво державних архівів з корпорацією FamilySearch International (США) розширюється. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/spivrobotnictvo-derzhavnih-arhiviv-z-korporacijeyu-familysearch-international-ssha-rozshiryuyetsya> (дата звернення: 18.11.2022).
15. Український мартиролог ХХ ст. URL: <https://archives.gov.ua/um.php> (дата звернення: 18.11.2022).
16. Фонди Covidscansharing. URL: <https://drive.google.com/drive/folders/> (дата звернення: 18.11.2022).
17. ЦДІАК України та FamilySearch International розпочинають масштабне оцифрування документів. URL: <https://archives.gov.ua/ua/2022/05/28/> (дата звернення: 18.11.2022).
18. Центральні державні історичні архіви України, м. Київ та м. Львів долучилися до співробітництва з корпорацією FamilySearch International (США). URL: <https://archives.gov.ua/ua/2021/11/19/> (дата звернення: 18.11.2022).
19. Ще два державні архіви долучилися до співробітництва з FamilySearch International (США). URL: <https://archives.gov.ua/> (дата звернення: 18.11.2022).
20. Ще три державні архіви долучилися до співробітництва з корпорацією FamilySearch International (США). URL: <https://archives.gov.ua/> (дата звернення: 18.11.2022).
21. Covidscansharing. URL: <https://www.covid19ss.co.ua/covidscansharing-%> (дата звернення: 18.11.2022).

22. FamilySearch International (CIIA). URL: <https://archives.gov.ua/> (дата звернення: 18.11.2022).
23. United States Holocaust memorial museum. URL: <https://collections.ushmm.org/search/> (дата звернення: 18.11.2022).

References

1. Archives. Wikisource URL: <https://uk.wikisource.org/wiki/> (access date: 11.18.2022).
2. The State Archive of the Mykolaiv Region joined the digitization of archival documents in cooperation with the American corporation FamilySearch International. URL: <https://archives.gov.ua/> (access date: 11.18.2022).
3. The State Archive of the Khmelnytskyi Region and the FamilySearch International Corporation (USA) are starting the digitization of documents. URL: <https://archives.gov.ua/> (access date: 11.18.2022).
4. The State Archive of the Cherkasy region joined the cooperation with FamilySearch International (USA). URL: <https://archives.gov.ua/> (access date: 11.18.2022).
5. The state archives of Chernivtsi and Chernihiv regions joined the cooperation with the FamilySearch International corporation (USA). URL: <https://archives.gov.ua/> (date of application: 11/18/2022).
6. Interarchival search portal. URL: <https://searcharchives.net.ua/> (access date: 11.18.2022).
7. Yad Vashem National Disaster and Heroism Memorial (State of Israel). URL: <https://archives.gov.ua/> (application date: 11/18/2022).
8. Nedosekina T. Ukrainian genealogy as a source of studying the history of Ukraine [Text]: Guide to compiling a genealogy for teachers, schoolchildren and beginners: Method.-bibliograph. edition / Edited by I. Golub.– Dnipropetrovsk: DOUNB, 2010.– 42 p.
9. Digitization of archival documents was started by the State Archivist of the Poltava region together with the FamilySearch International corporation. URL: <https://archives.gov.ua/> (access date: 11.18.2022).
10. The first three state archives renewed cooperation with FamilySearch International (USA). URL: <https://archives.gov.ua/> (access date: 11.18.2022).
11. On access to the archives of the repressive bodies of the communist totalitarian regime of 1917–1991/ Vedomosti Verkhovna Rada (VVR), 2015, No. 26, Article 218). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> (access date: 11.18.2022).
12. Russian occupiers take away valuable archival documents from Kherson. URL: <https://most.ks.ua/news/url/rosijski-okupanti-vivozjat-z-hersona-tsinni-arhivni-dokumenti/> (access date: 11.18.2022).
13. Sluzhynska Z. Genealogy. Construction, analysis and application of pedigrees. Lviv, 2000.
14. The cooperation of state archives with FamilySearch International Corporation (USA) is expanding. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/spivrobotnictvo-derzhavnih-arhiviv-z-korporaciyeyu-familysearch-international-ssha-rozshiryuyetsya> (access date: 11.18.2022).
15. Ukrainian martyrologist of the 20th century. URL: <https://archives.gov.ua/um.php> (access date: 11.18.2022).

16. Covidscansharing funds. URL: <https://drive.google.com/drive/folders/> (access date: 11.18.2022).
17. The Ukrainian Central Bureau of Investigation and FamilySearch International are starting a large-scale digitization of documents. URL: <https://archives.gov.ua/> (access date: 11.18.2022).
18. The Central State Historical Archives of Ukraine, the city of Kyiv and the city of Lviv joined the cooperation with the FamilySearch International corporation (USA). URL: <https://archives.gov.ua/> (access date: 11.18.2022).
19. Two more state archives joined the cooperation with FamilySearch International (USA). URL: <https://archives.gov.ua/> (access date: 11.18.2022).
20. Three more state archives joined the cooperation with FamilySearch International Corporation (USA). URL: <https://archives.gov.ua/> (access date: 11.18.2022).
21. Covidscansharing. URL: <https://www.covid19ss.co.ua/covidscansharing-%> (application date: 11.18.2022).
22. FamilySearch International (USA). URL: <https://archives.gov.ua/ua/familysearch-international-%/> (access date: 11/18/2022).
23. United States Holocaust memorial museum. URL: <https://collections.ushmm.org/search/> (access date: 11.18.2022).

УДК 327 (4) (477): 355.01 (470+571)

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВИБІР УКРАЇНИ ЯК ДЕТЕРМІНАНТА ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ РФ

Оксана Кундеус

Рівненський державний гуманітарний університет

Україна, 33028, м. Рівне, вул. Пластова, 31

e-mail: oksana.kundeus@rshu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1162-3858>

Стаття присвячена осмисленню, відносно, нового явища для міжнародних відносин – гібридної війни, яку Російська Федерація розв'язала проти України з метою підпорядкування нашої держави своїм імперським інтересам. Зазначається, що незалежна Україна, яка прямує в європейському напрямі, є серйозним викликом і загрозою для РФ.

Поняття гібридної війни виявилось теоретично й практично найбільш придатним для визначення характеру російської агресії проти України.

Агресія Росії створила для України низку викликів – військових, економічних, соціально-політичних, культурних, безпекових.

У науковій розвідці, висвітлено якісно нові параметри гібридних війн, пов'язані зі змінами безпекового середовища в умовах глобалізації. У статті автор аналізує зміст поняття «гібридна» війна, та відзначає, що особливістю гібридної війни є те, що агресор не вдається до класичного воєнного вторгнення, а використовує поєднання прихованих операцій, диверсій, кібервійни, а також надає підтримку повстанцям, які діють на території супротивника.

ЗМІСТ
РОЗДІЛ І
ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Озимчук Олег АРХЕОЛОГІЧНІ СВІДЧЕННЯ КОЛАПСУ БРОНЗОВОГО ВІКУ	3
Федоришин Микола УЧЕНЬ ПИСАРЯ МИХАЙЛА САНОЦЬКОГО В КОНТЕКСТІ ТВОРЕННЯ ПЕРЕСОПНИЦЬКОГО ЄВАНГЕЛІЯ	8
Гурбик Андрій ДЕРЖАВНА СЛУЖБА АНТОНА ЖДАНОВИЧА: УЧАСТЬ У ДІЯЛЬНОСТІ СЛІДЧИХ КОМІСІЙ (1651–1656 рр.)	14
Кравчук Назар АНЕКСІЯ КИЇВСЬКОЇ МИТРОПОЛІЇ МОСКОВСЬКИМ ПАТРІАРХАТОМ 1686 РОКУ	25
Пазюра Наталка РОДИННА ІСТОРІЯ СТОРОЖЕНКІВ ХІХ – ПЕРШОЇ ТРЕТИНИ ХХ СТОЛІТТЯ НА ТЛІ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	29
Чиж Анастасія ЗАКОНОДАВЧІ ІНІЦІАТИВИ ДЕПУТАТА ІV ДЕРЖАВНОЇ ДУМИ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ ТИВОНЧУКА МИХАЙЛА ПАВЛОВИЧА (СТЕПАНСЬКА ВОЛОСТЬ РІВНЕНСЬКОГО ПОВІТУ)	34
Рушак Владислав ДІЯЛЬНІСТЬ В. ЛИПИНСЬКОГО НА ДИПЛОМАТИЧНОМУ ФРОНТІ ПІД ЧАС НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ 1917–1921 РОКІВ ...	37
Доброчинська Валентина ВОЛИНСЬКІ МУЗЕЇ ЯК ОСЕРЕДКИ ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ (1921–1939 рр.)	46
Залужна Світлана СВІТОВА РЕАКЦІЯ НА КАРАЛЬНІ ЗАХОДИ ПРОТИ УКРАЇНЦІВ ГАЛИЧИНИ	52
Михальчук Роман ТРАВМА ГОЛОКОСТУ У СВІДЧЕННЯХ ЖЕРТВ	62
Іванчук Віктор РІВНЕНСЬКА «ПРОСВІТА» У ПЕРІОД НАЦІСТСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ (1941–1944 рр.)	68

Десятничук Ілля
ОЛЕКСАНДР ОГЛОБЛИН У РОЗБУДОВІ УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРИЧНОЇ
НАУКИ В США72

Опанасюк Тетяна
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МОЛОДІЖНОГО СЕГМЕНТУ
РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ76

РОЗДІЛ II **ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ ТА МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ**

Долганова Марина, Озимчук Олег
ДВА ВЕКТОРИ ФОРМУВАННЯ ІНТОЛЕРАНТНОСТІ ФРАНЦУЗЬКОГО
СУСПІЛЬСТВА В XII–XIII СТОЛІТТЯХ87

Постоловський Руслан
ВНУТРІШНЬО ПАРТІЙНА БОРОТЬБА У ВКП(Б) 1926–1927 РОКІВ95

Слесаренко Андрій
УКРАЇНСЬКІ ПОВСТАНЦІ В ЧЕХОСЛОВАЦЬКОМУ КІНЕМАТОГРАФІ
1950-Х РОКІВ113

Сухий Володимир, Северова Ольга
ОСНОВНІ ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ТЕОРІЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ117

Плюта Наталія
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ ТА ЇЇ МІСЦЕ В
МАЙБУТНЬОМУ СВІТІ124

Жук Микола, Северова Ольга
ГЕНЕАЛОГІЯ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ ЕТАП РОЗВИТКУ131

Кундеус Оксана
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВИБІР УКРАЇНИ ЯК ДЕТЕРМІНАНТА
ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ РФ139

Рожко Василь
СТАНОВЛЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ІДЕЙ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ: АНАЛІЗ
ВЧЕНЬ АЛЬБЕРТА ВЕЛИКОГО І ВІНСЕНТА З БОВЕ.....149

Ліннік Юрій
ЦІННОСТІ В ЖИТТІ ЛЮДИНИ І СУСПІЛЬСТВА152

ISSN 2519-1942

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії

ВИПУСК 34

Відповідальність за достовірність і точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей несуть автори опублікованих матеріалів та їх наукові керівники. Думки авторів статей з позицією редколегії можуть не співпадати.

Відповідальний за підготовку збірника до видання – **Валерій Шеретюк**

Комп'ютерна верстка – **Лариса Федорук**

Обкладинка – **Григорій Волохов**

Підписано до друку 24.11.2022 р. Папір офсетний.

Гарнітура «Times New Roman».

Наклад 300. Зам. № 254/1. Ум. друк. арк. 11,19.

ISSN 2519-1942

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Рівненський державний гуманітарний університет. Збірник наукових праць. Випуск 34. Рівне, 2022. 162 с.

УДК 94(477) + 94(100)

А 43

ББК 63.3 (4Укр)

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2022